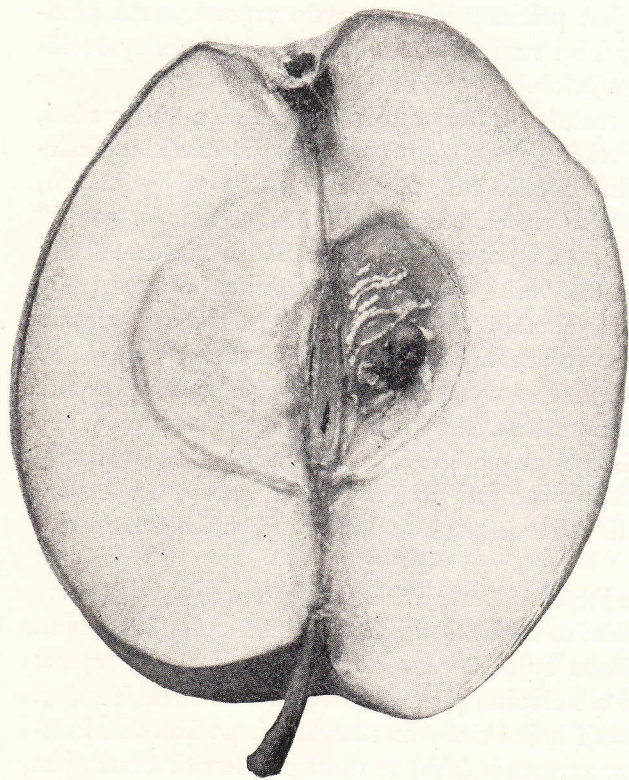

Jan Říha ČESKÉ OVOCE

JABLKA

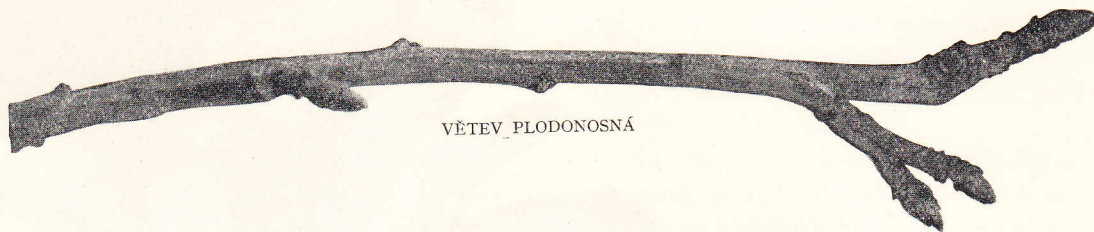
Čís. 42.

CORNWALLSKÉ - *Cornwallisser Nelkenapfel* - *Cornish Gilliflower*

LETOROST

VĚTEV PLODONOSNÁ

CORNWALLSKÉ

Vzácné toto jablko, které řadíme mezi několik málo nejlepších, pochází z Anglie. Koncem osmnáctého století byla nalezena blízko osady Truro v Cornwallu divoká jablonoň, která dávala tak výborné plody, že vzbudila pozornost a rozšířila se ta odrůda v krátkosti kolkolem. Nedlouho potom toto jablko bylo přineseno i k nám, nenašlo však obliby, které by zasluhovalo pro vzácnou chuť, čehož jest příčinou jeho opravdu vzácná, malá plodnost. Schází mu zde asi vlhké ovzduší, v jakém vzniklo, snad i odrůda, jejíž pel by docílil lepšího oplození květů v hojnosti se vyvinujících.

Z dlouhých zkušeností jest známo, že roste sice všude, kde jablonoň může vůbec růsti, avšak jakýsi výtěžek skýtá jen v půdě hluboké, a velmi živné, na př. v zahradách zelinářských, kde se neustále obdělává půda, pilně hnojí a zalévá. Pan Maruška ve Svijanech, který je pěstuje se zvláštní zálibou a zná jeho vrtochy, seznal, že musí se hojně „krmiti“ a prořezávati, pak že plodí uspokojivě. Půda těžší mu svědčí lépe než lehká, musí však být propustná a dostatečně vlhká. Poloha se má voliti chráněná s ovzduším vlhkým, tedy v podhořích a blízko velkých vod. Pěstování jeho lze tudíž doporučiti jen tam, kde se mu může poskytnouti vše uvedené, nikdy však ve větším množství k pěstování v polích neb podobných místech. Hodí se nejen k pěstování polovysokých neb vysokých stromů, nýbrž i nízkých krsků, zvláště volnému vzrůstu ponechaných. Přizpůsobuje se i tvarům uměle řezaným, palmetám, jehlancům, věncoví, že však plodí nejvíce po koncích slabých, plodonosných, delších větvek, nutno míti k této vlastnosti při řezu velice pečlivý zřetel. Na palmetách se vyvinují plody nejkrásněji. K výchově krsků se používá šlechtěných stromků na duzenech i jánčatech.

Stromy se liší svým vzrůstem od všech jiných odrůd, jen Coxova reneta jeví přibližný vzrůst; rostou ve školce zvolna, slabě a déle to trvá než dospějí žádoucí výšky, takže jest lepší, šlechtiti je na zdravé pláňky neb jinou bujněji rostoucí odrůdu v libovolné výšce; později se rozvětvují řídko, zprvu vysoko a kulovitě, později se větve více rozkládají, až sklánějí. Šlahounovité, tenké větve obrůstají hojně slabými větévkami, po koncích květnými poupaty zakončenými, čímž koruna zarůstá a často se musí proklestiti. Přesto jest vzhled stromu řídký a více šedý než zelený. Roditi začínají dosti brzo, plodí však jen ojedinele a teprve později, při uvedeném již pěstění, aspoň uspokojivě, v hubených půdách se sklízí málo plodů. Jinak jsou stromy zdravé, za obyčejných poměrů nerakovatější, stává

se tak jen v půdě mokré a nepropustné; netrpí plísněmi. V době květu jsou choulostivé a déle trvajících dešťů, také i mráz, zhusta je poškozují.

Ledorosty narůstají velmi slabé, rovné, končí se v mnoha případech květním poupětem, pod nímž bývají shluklá oka v květní poupata změněná, jiné se končí zesílenou špičkou, pod níž se oka též shlukují, pod oky se sotva zřetelně prohýbají a černavě šedá plst je jemně pokrývá zčásti, zvláště od špičky. Po otření se jen málo lesknou, mají barvu fialově hnědou a velmi jemný, stříbřitý závoj je pokrývá z větší části; velice jemné tečky se rozptylují zcela nenápadně. Úplně maličká a kratičká oka jdou hustě za sebou, plně přiléhají a jsou na patkách mnohem vyšších než jsou oka, krátce prohnutých, s třemi ostřejšími žeběrky, která se táhnou hluboko a letorosty hranatější zcela mírně; střední bývá zakončeno pod okem hrotitě. Poměrně velká květní poupata, štíhlá a pokrytá stříbřitou plstí, se vyvinují po koncích všech slabých větévek, čehož se pečlivě musí dbáti při řezu. (Viz obraz.)

Světle šedo zelené listy, vespod šedě vlnaté, se liší velmi od listů jiných jabloní. Bývají dlouhé asi 70 mm, široké 35—38 mm, vejčité, do špiček se klínovitě, málo prohnuté zužují, mají kraje nestejně dvojmo tupě pilovitě zoubkované a řapíky dlouhé 20—25 mm, také i o něco delší, s úzkými, kopinatými palisty. Na plodonosných větévkách bývají dlouhé až 85 mm, široké 45 mm, kopinaté, buď na obě strany stejně zúžené, také bývají ke špičkám širší a k řapíkům dlouze protáhlé; kraje mají mnohem ostřeji a drobněji pilovitě zoubkované, řapíky slabé a dlouhé 35—40 mm.

Stromy rozkvétají pátým až šestým dnem jabloňového květu, kvetou dosti bohatě, avšak současně se vyvinující listy zakrývají květy, čímž se ztrácí oku, takže neskýtají vábného vzhledu jako jiné stromy. Jednotlivé květy, z mdlé červenavých poupat vykvétající, jsou široké asi 43 mm a řídce sestaveny z užších, bílých, karmínově stíněných plátků. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, zhotovený podle plodů zaslaných od p. Marušky ze Svijan, znázorňuje pěkně vyvinuté plody s vysokých stromů, které vážily 160—190 g. Od p. Slávika z Ůretic byly větší, těžké 200—260 g, ovšem vypěstované na krcích. Vedle takových jest mnoho plodů menších, ano až malých. Tvar jich se velice různí, zobrazené tvary však převládají. Najdou se plody, které jsou vyšší než širší, v poměru 75 × 68, k temeni zúžené, mající tvar Ovčí hubičky, jiné jsou stejně vysoké i široké, k temeni méně zúžené, avšak přece více než ke stopce, najdou se však i skutečně zploštělé, více zaokrouhlené s temenem širším. Jedna strana bývá vždy o něco nižší.

Kalíšky bývají ponejvíce zavřené, najdou se však i napolo otevřené, až i zcela otevřené, sestavené z ústí dole zelených, chloupkovaných, s uschlými špičkami, které se u spodu k sobě tísní, proti sobě se kloní a špičky mají ven, často zmateně převislé a vězí v jamkách, podle tvaru temene užších neb širších, ne hlubokých, s pěknými žeběrky, která se táhnou přes celý plod až do stopečné jamky a kulatost jeho více, někdy méně hranatější; některá z žeber vystupují mohutněji.

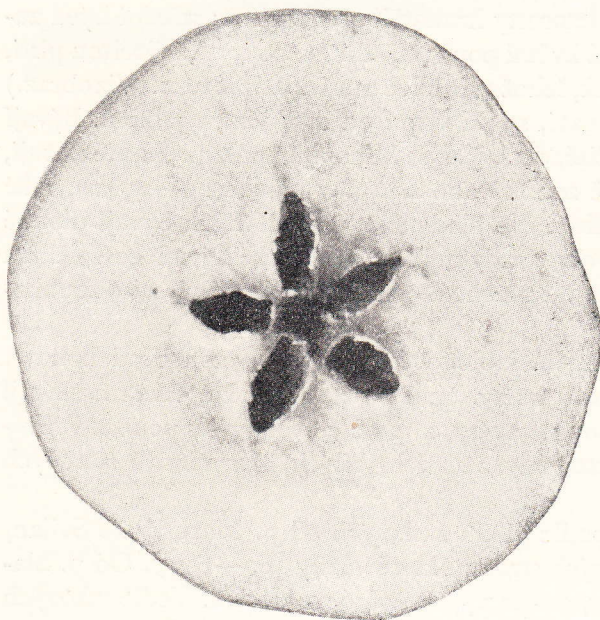
Velké plody mají stopky silnější a kratší, menší mají je slabší a tak dlouhé, že vyčnívají z jamek 6—15 mm a vězí v jamkách mnohdy hlubších, většinou však užších, mělkých, ano i zcela mělkých, buď hladkých, také i zelenavých a paprskovitě porezavělých.

Slupku mají hladkou, kde ji rez pokrývá, i jemně zdrsňelou, málo lesklou. Barva plodů vzatých se stromů jest velmi neúhledná, zelená a na slunečné straně zemitě zarudlá, žlutnou teprve později, až nabudou barvy zlatěžluté; přece však sem tam zelenavě prokvétá, zvláště u kalicha a blíže stopek, slunečná strana bývá někdy více, jindy méně pruhovitě a žíhaně začervenalá, často až i krvavě zarudlá, červeň se rozptyluje tečkovitě dále kolem. Mnoho plodů zůstane také jen žlutavých aneb jen málo zardělých; mnohé plody bývají čisté a rzí prosté, jiné jsou jen místy, pokryty také však i více hustou, dílem jemnou, mřížkovanou neb nastříkanou rzí. Šedé, dosti silné, jen v červené barvě nápadnější tečky se ztrácejí ve rzi.

Celé plody skoro vůbec nevonějí, po rozkrojení jest cítiti však jemnou, prchavou, muškátovou vůni.

Úplně žlutá, často až i lososová dužnina jest zcela jemná, renetově hustá, zprvu chruplavá a teprve později měkne, šťavnatá, chuť její výborná, balzamičsky kořeněná, cukrnatá, při tom libě navinulá, podobná více chuti renet než kalvilův.

Nálevkovitá, podkališní rourka se rozšiřuje dole více a sahá hodně hluboko. Od ní se táhnou zelenavá vlákna, obklopující jaderník. Jaderník má širší, dutou osu, do níž se po stěnách napříč natrhaná, velká pouzdra otvírají většinou úzkou šterbinou, jednotlivě i široce. Každé pouzdro chová jedno jádro, málokdy úplně vyvinuté, prostředně velké a hnědé.

Česati se má asi v polovici října, opatrně se ukládá, načež asi v polovici prosince dospívá k jídlu. Některé plody bývají již počátkem prosince úplně zralé, jiné měknou později, chutnají nejlépe v lednu, únoru a vydrží, aniž vadly, až do května. Na loži se musí s ním opatrně zacházeti, rádo zahnívá.

Jest to výborné jablko na stůl, k němuž snese přirovnání jen Coxova renet a Ribstonský jadernáč a bývá draze placeno znalci. S obchodního stanoviska nelze o něm mluvit, není ho takové množství, aby se s ním mohlo obchodovati, ačkoliv jeho pevná slupka je činí k dopravě velmi způsobilým.

Na stromech jest velice neúhledné a ztrácí se mezi listím, nikoho neláká v ten čas; nespádá ke koupí a jen znalec se nedá mýlit jeho neúhledností. Bláha o něm napsal, že mělo by se jmenovati „Smutná jeptiška“, jak jest neúhledné, zato později jest výborné a zvláště kořeněné. Žádá hlubokou půdu, výživnou a teplou.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji se chová pod jménem Hřebíčkové Kornvalské čís. 137.

Popisy lze nalézt: „Ovocnické Rozhledy“ 1911 str. 25, Kornvalské hřebíčkové jablko, „Handbuch der Obstkunde“ čís. 85, Engelbrecht „Deut. Apfelsorten“ čís. 40, Lucas „Die wertvollsten Tafel- und Handelsäpfel“ čís. 75, „Pomol. Monatshefte“ 1882 str. 353 všude Cornwallisser Nelkenapfel; Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 78, Calleville d'Angleterre. Z vedlejších jmen jsou známa: Calvilla Cariophyllata, Cornish Gilliflower, Cornish July Flower, Cornwallisser, July Flomer, July Flower, Nelken-Apfel, Pomme Regelans, Red Gilliflower.

CORNWALLSKÉ – *Cornwallisser Nelkenapfel.* – *Cornish Gilliflower.*